

Տ. ՆԵՐՍԵՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԽԱԼԱԹՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(7 օգոստոսի, 2022 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Եթէ զլեզու մարդկան խօսիցիմ եւ զհրեշտակաց,
բայց սէր ոչ ունիցիմ, եղէ եւ իբրեւ զպոլինձ որ ճնշէ,
կամ իբրեւ զծնծղայս որ ղօղանջեն»

(Ա. Կորնթ. ԺԳ. 1):

Սիրելի՛ բարեպաշտ ժողովուրդ,

Ճաշու ընթերցումից վերցված Պողոս առաքյալի՝ Կորնթացիներին ուղղված առաջին նամակի 13-րդ գլուխը այսօրվա մեր քարոզի ոգեշնչման աղբյուրն է: Այստեղ առաքյալը խոսում է սիրո մասին: Այս գլուխը, թերեւս, Նոր Կտակարանի ամենագեղեցիկ եւ ազդեցիկ հատվածներից է: Հաճախ տարբեր մեկնիչներ այն անվանել են «սիրո գլուխ» կամ «սիրո փառաբանության գլուխ»:

Սուրբ Պատարագի այսօրվա ընթերցումը գեղեցկորեն ուսուցանում է մեզ՝ Քրիստոսի Եկեղեցու զավակներին, աստվածային սիրո մեջ մնալու ճշմարիտ եւ անշեղ ուղին:

Առաքյալն ասում է. «Եթե խոսեմ մարդկանց եւ հրեշտակների լեզուներով, բայց սեր չունենամ, ինչո՞վ պիտի տարբերվեմ պղնձե շեփորից, որ հնչում է, կամ ծնծղաներից, որ ղողանջում են: Եթե մարգարեության պարգեւ ունենամ, կարողանամ բոլոր խորհուրդների խորքը թափանցել ու հասնեմ ամբողջական գիտության եւ եթե նույնիսկ լեռները տեղափոխելու չափ ուժեղ հավատք ունենամ, բայց սեր չունենամ, ես ոչինչ չարժեմ»: Սերը ոչ միայն քրիստոնեության, այլ առհասարակ մարդկության պատմության, նրա քաղաքակրթական զարգացման հիմնարար արժեքներից է: Մարդու գոյութենական կարեւորագույն երեւույթ, խթան: Կորն-

Թացիներին ուղղված Պողոս առաքյալի անդրադարձը սիրուն մատնանշում է նրա հիմնական ոգեշնչման աղբյուրը, որն Աստված է: Աստված սեր է, եւ այդ պատճառով Պողոսը հռոմեացիներին ուղղված իր թղթում ասում է. «Աստված Իր սերը մեր հանդեպ հայտնեց նրանով, որ չնայած մեղավոր էինք, Քրիստոս մեզ համար մեռավ»: Նույն միտքն արտահայտում է Հովհաննես առաքյալը. «Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչեւ զՈրդին Իւր միածին ետ, զի ամենայն որ հաւատայ ի Նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յաւիտեանականս: Զի ոչ առաքեաց Աստուած զՈրդի Իւր յաշխարհ թե դատեսցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշխարհ Նովաւ» (Յովհ. Գ. 16):

Սերը քրիստոնեության հիմքում է: Նրա վրա է կառուցված մեր Եկեղեցու ու հավատքի ողջ ճարտարապետությունը: Սերն Աստծու խոսքն է, որն անէությունից ստեղծեց տիեզերքը, լուսավորեց ու ջերմացրեց այն տարատեսակ աստղերով ու աստղային համակարգություններով, զարմանահրաշ մոլորակներով, երկնաքարերով, որոնք զարդարում են մեր երկնականամարը՝ ասես լուռ ու հուժկու վկաները լինեն Նրա անդրանցական ստեղծագործ ուժի եւ աներեւակայելի կարողության: Եւ, իսկապես, միայն այս տիեզերածին անեղ սիրո արտահայտությունը հասկանալով է մեզ՝ մահկանացուներիս համար պարզ դառնում Քրիստոսի մարդեղության խորհուրդը: Նրա զարմանահրաշ համբերատարությունն ու հոգատարությունը մարդկանց նկատմամբ, Նրա աներեւակայելի շարչարանքները: Իր խաչի ճանապարհին հեղված արյամբ ուրվագծված՝ մեր փրկության ուղին դեպի երկինք:

Միթե սրանից վեր զոհողություն կարող է տեղի ունենալ: Միթե քիմիական տարրերի պատահական հաջորդականությամբ կարող է աստվածամերժական (աթեիստական) բացատրություն տրվել այս ամենին, եթե չկա սերը: Այս խորհուրդը վերբանական խորհումով կարելի է հասկանալ միայն: Ահա գաղտնի բանալին Քրիստոսի մարդեղության խորհրդի: Այժմ պարզ է՝ տիեզերքի ստեղծագործության ուժը Սերն է: Սերն ալելին է, քան մեր զգացմունքներն ու անձնական մտադրությունները: Իրական, աստվածային սերը գործն է՝ զոհաբերությունը. «Ոչ թե մենք սիրեցինք Աստծուն, այլ Նա սիրեց մեզ եւ ուղարկեց Իր Որդուն մեր մեղքերի քավության համար»,— ասում է Հովհաննես առաքյալը (Հովհ. Գ. 10):

Սիրելի՛ հավատացյալներ, ի՞նչ հատկանիշ ունի քրիստոնեական սերը, կամ ինչպիսին է նա մեզ՝ քրիստոնյաներիս համար:

Այդ սերը նախ եւ առաջ համբերատար է: Եկեղեցու հայրերն ասել են, որ այդպիսի սերը հատուկ է մարդու, որը սրտնեղած է անարդարությունից, բայց վրիժառու չէ, քանի որ այդ մարդու մեջ հնարավոր չէ ցասում առաջացնել, որովհետեւ Աստված վրիժառու չէ, այլ ամենողորմ է: Աստված խաղաղասեր է:

Երկրորդ. այդ սերը գթասիրտ է. Նա երբեք չի թողնի կարիքավորին, եթե նույնիսկ չգիտի նրան: Այդ հատկությունը քրիստոնյայի մեջ չի առաջանում զուտ խղճահարուժյունից, որն առհասարակ հատուկ է մարդ էակին: Այն գթասիրտ է կարիքավորի հանդեպ հավասարապես՝ եղբայրության գիտակցությամբ ի Քրիստոս, ինչպես Տերը, վանալով Իր աշակերտների ոտքերը, օրինակ մատուցեց անհուն մարդկային խոնարհության:

Երրորդ. սերը չի նախանձում: Նախանձությունը հատուկ է այն մարդուն, որի սրտում տեղ չի մնացել աստվածային սիրո: Այդպես սատանան ապստամբեց Տիրոջ դեմ նախանձաբար:

Ահա ինչու Պողոս առաքյալը, շարունակելով խոսել սիրո մասին, ասում է. «Սեր ունեցողը համբերատար է լինում, քաղցրաբարո: Սեր ունեցողը չի նախանձում, չի գողոգանում, չի հպարտանում, անպատշաճ վարմունք չի ունենում... Սեր ունեցողը միշտ զիջում է, միշտ հավատում, միշտ հույս է տածում, միշտ համբերում»:

Մի մարդ, դառնացած ամենօրյա իր հոգսերից, անընդհատ վիճաբանության մեջ է լինում մարդկանց հետ թե՛ աշխատավայրում եւ թե՛ ընտանիքում: Ամեն անգամ վիճելիս նրան թվում է, որ մարդիկ չարությամբ են լցված իր հանդեպ: Մի օր նա գալիս է հոգեւորականի մոտ եւ ասում. «Հայր սուրբ, օգնիր ինձ, քանի որ ինձ շրջապատում են կարծրասիրտ ու շար մարդիկ»: Հոգեւորականը, լսելով նրան, ասում է. «Իրականում քո շրջապատում շատ լավ մարդիկ կան: Նրանք նման են գետնի տակ թաքնված աղբյուրների, որոնց հասնելու համար քեզ ոչ բա՛հը կօգնի, ոչ էլ այլ գործիք: Միակ գործիքը, որ կարող է քեզ օգնել, սերն է»:

Քույրեր եւ եղբայրներ, սիրո մեծագույն թշնամին հազարամյակներ ի վեր եղել է սատանան, որի նպատակն է եղել կործանել մարդուն, շեղել նրան աստվածային ուղուց եւ տիրել նրա աստվածաստեղծ հոգուն: Չարի ու բարու պայքարը միշտ եղել է բանաստեղծների ու արվեստագետների ստեղծագործական նյութերից մեկը: Բայց այսօր մենք ականատես ենք աշխարհի ու մարդկության սրընթաց փոփոխությանը: Կյանքն այլեւս առաջվանը չէ: Կարծում եմ՝ բոլորս էլ հետեւում ենք լրատվական

նյութերի թողարկմանը: Ազգերը կարծես էլ ավելի անհանդուրժող են դառնում միմյանց նկատմամբ: Հորիզոնից լսվում է պատերազմի մահաբեր ամպրոպի ձայնը: Մեր դարավոր ոսոխը նույնպես քնած չէ եւ ոտնձգություն է կատարում մեր պապերի հողին ու ջրին: Զանում է յուրացնել, քանդել հինավուրց մեր մշակույթն ու ճարտարապետական կոթողները: Մեր սահմանն այսօր էլ հանգիստ չէ:

Ակամայից հիշում եմ մի պատմություն, թե ինչպես դպրոցում դասի ժամանակ ուսուցիչը, երեխաների գոռոցներին ի պատասխան, հարցնում է, թե որն է պատճառը, որ նրանք իրար մոտ են նստած, բայց գոռում են միմյանց հետ խոսելիս: Աշակերտները տարբեր պատճառաբանություններ են բերում՝ ասելով, թե փորձում են իրենց ճշմարտությունը հասանելի դարձնել մյուսներին եւ այլն: Ուսուցիչը, լսելով նրանց, պատասխանում է. «Որքան հեռանում են մարդկանց սրտերը միմյանցից, այնքան նրանք ստիպված են բարձրացնել իրենց ձայնը՝ լսելի դառնալու համար: Սիրող զույգերը հաճախ ցածր են խոսում, որովհետեւ սերը մոտեցնում է նրանց»:

Ներկայիս աշխարհաքաղաքական վիճակում ազգերն ու պետությունները նույն այդ աշակերտների նման փորձում են ուժով եւ սպառնալիքներով խոսել միմյանց հետ: Ատելություն փոխարեն, Տիրոջ ողորմությամբ, մարդ էակը կարող է հասնել հոգեւոր եւ նյութական մեծ բարձունքների, զարգացնել ու շենացնել իր անդաստանն ու մարդկային տեսակը: Պատմությունը բազմիցս ցույց է տվել, թե ինչպիսի բուռն զարգացման է հասնում մարդկությունը, երբ ունենում է թեկուզ կարճատեւ խաղաղության եւ համերաշխության շրջան: Հիշենք միայն Երկրորդ համաշխարհային պատերազմին հաջորդած տասնամյակները: Զարգացան տնտեսությունը, արվեստը, ճարտարապետությունը: Գիտական նոր նվաճումներով մարդն էլ ավելի մոտեցավ տիեզերական աստվածակերտ գաղտնիքների բացահայտմանը:

Սիրելի՛ հավատացյալներ, Աստված մեզ հորդորում է դժվար ժամանակներում ապրել խիզախ, անվախ, լի հույսով եւ հավատով: «Մի՛ վախեցիր, որովհետեւ փրկեցի քեզ, եւ քեզ կոչեցի քո անունով, որ իմն ես: Եթե ջրերի միջով անցնես, քեզ հետ կլինեմ, եւ գետերը քեզ չեն խեղդի, եթե կրակի միջով անցնես, չես այրվի, եւ նրա բոցը քեզ չի կիզի, որովհետեւ ես եմ Տերը՝ քո Աստվածը» (Եսայի ԽԳ. 1—3): Ուրեմն չարի դեմ պայքարում մենք մենակ չենք: Անզոր չենք նրա հուժկու հարվածներից, ան-

կախ այն բանից՝ չարը մեզ երեւութապես է հարվածում թե աներեւոյթ։ Ազգային բարձր գիտակցութեամբ համախմբված եւ միաբանված՝ պիտի դիմագրավենք սահմանին կանգնած մեր թշնամուն։ Տերը մեզ հետ է, եւ ճշմարտութիւնը մեզ հետ է։ Այո՛, պետք է հուսալ, հավատալ եւ սիրել։

Պողոս առաքյալն այսպես է եզրահանգում սիրո իր խոսքը. «Այժմ, ուրեմն, կարեւոր միակ բաներն են՝ հավատը, հույսը եւ սերը, իսկ այս երեքից մեծագույնը սերն է»։ Ահա առաքյալի սիրո երգի գագաթնակետը, աստվածացումը, մեծարումը (Αποφθεός), ողջ տիեզերական հավասարակշռութեան անկյունաքարը։

Սիրելի՛ հավատացյալ քույրեր եւ եղբայրներ, եկեք այսօր մեզ հետ տուն տանենք Պողոսի սիրո երգի քաղցր ղողանջը։ Կիսենք մեր հարազատների հետ սիրո այդ մասնիկը եւ լուսավորենք Քրիստոսով մեր տներն ու օջախները։ Թող Տերը սիրո մեջ պահի ու պահպանի յուրաքանչյուրիդ եւ մեր ազգի բոլոր զավակներին՝ լուսավորելով մեր ուղին խավարի մեջ։ Իսկ մենք փառաբանենք Նրան՝ միմյանց ասելով. «Եթե խոսեմ մարդկանց եւ հրեշտակների լեզուներով, բայց սեր չունենամ, ինչո՞վ պիտի տարբերվեմ պղնձե շեփորից....»։

Այժմ եւ միշտ եւ հավիտյանս հավիտենից. ամեն։

